

Olje og energidepartementet
Akersgata 59
Postboks 8148 Dep.
0033 Oslo

13. november 2018

Dette brevet sendes på vegne av: Harstad Turlag, Troms Turlag, NJFF-Troms, Naturvernforbundet Troms, 4H Troms, Troms Krets av Norges KFUK-KFUM Speidere, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Troms Orienteringskrets, Nordnorsk Botanisk Forening, Norges Turmarsjforbund Troms, Troms Fylkeskystlag, Framtiden i Våre Hender Nord, Tromsø Casting- og Fluefiskerforening

Klage på vedtak fattet av NVE om tillatelse for Turrelva småkraftverk i Tromsø kommune.

Forum for natur og friluftsliv Troms er kjent med at NVE har gitt tillatelse til at Turrelva småkraftverk gis konsesjon i medhold av vannressursloven § 8.

Forum for natur og friluftsliv Troms påklager vedtaket «Tillatelse til Turrelva kraftverk» gitt den 25.10.2018 med referansenummer: NVE 200804656-72. Vassdragsnummer: 203.422 i Tromsø kommune. Klagen begrunnes i det følgende og FNF Troms viser også til tidligere høringsvar gitt i denne saken: <http://www.fnf-nett.no/file=15167>.

Folkehelseperspektivet

FNF Troms har i tidligere høringsvar, som vist til ovenfor, påpekt at friluftinteressene i området har vært lite beskrevet i søknaden om konsesjon og siden høringsrunden har verdien av friluftsområder i et folkehelseperspektiv fått en betydelig aktualitet. Folkehelseperspektivet er ikke direkte adressert eller behandlet av NVE i begrunnelsen for vedtaket og vi vil i det følgende vise til den satsningen som er ønskelig for å sikre områder til friluftsliv slik det fremkommer av Meld. St. 18 (2015-2016) «Friluftsliv- Natur som kilde til helse og livskvalitet» og påfølgende handlingsplan utarbeidet ved Klima og miljødepartementet (juli 2018): [«Handlingsplan for friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet»](#). Handlingsplanen legger vekt på at særlig områder som kan betegnes som nærtur er av stor betydning for folkehelsen (Handlingsplanen, s. 3), samtidig er det viktig å sikre arealer med ulik grad av tilgjengelighet (Handlingsplanen, s. 12-13). Stortingsmeldingen og handlingsplanen sees følgelig som oppfølging av de plikter for å fremme folkehelse som er hjemlet i Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven).

FNF Troms mener at folkehelseperspektivet bør vektlegges som et selvstendig moment på grunn av de opplevelsesverdiene som vil gå tapt ved en utbygging av Turrelva kraftverk. Handlingsplanen for friluftsliv vektlegger den psykiske og fysiske helsefordelen friluftsliv medfører

Forum for
natur og friluftsliv
Troms

FNF Troms, Holtvegen 66, Pb. 2284, 9269 Tromsø
troms@fnf-nett.no / 4141 7339
www.fnf-nett.no/troms
Ogr.nr.: 996 197 786

og den psykiske fordel er nært knyttet til selve opplevelsen en tur i naturen gir. Når da området friluftssinteresser ansees tilstrekkelig ivaretatt fordi området fortsatt er tilgjengelig og revegetering (et tiltak som ikke vil gi effekt før etter relativt lang tid) er planlagt, så er ikke dette godt nok vurdert opp mot det området taper i opplevelsesverdi i et folkehelseperspektiv. Det å oppleve natur uten betydelige endringer har en særlig effekt på menneskers psykiske helse. I denne sammenheng vil FNF Troms få fremholde at virkningene for de store friluftssinteressene på andre siden av fjellet, på sørsiden, vil påvirkes i stor grad hva gjelder kvaliteten på naturopplevelsen og følgelig den positive psykiske effekten slike opplevelser har grunnnet inngrep i terrenget som vil skape sår (både i fjellet og vegetasjon, anleggsveier m.m) og manglende opplevelse av elva slik den er nå. Dette kan ikke være ønskelig for et område av stor betydning for friluftslivet- slike områder bør kunne bidra til folkehelsa både på det psykiske og fysiske plan.

Et annet aspekt er at nylige funn viser at nærområder primært brukt av lokalbefolkningen ikke i tilstrekkelig grad blir prioritert i forvaltningen, dette kan tyde på at et økt fokus på slike områder er nødvendig også i vektleggingen av friluftssinteressene i Turrelva-området, se rapporten [«En studie av kommunal og fylkeskommunal planlegging for NÆRTUR»](#).

[Sjøvassbotn](#)

Dette området er i et nylig kartleggingsarbeid utført av Ishavskysten friluftsråd, og vist til å vår høringsuttalelse, et område betegnet som «nærturområde», klasse B. Sett i lys av den nylige handlingsplanen for friluftsliv så er dette et område som er av stor betydning i et folkehelseperspektiv- nærturen er den mest brukte som rekreasjon og gir mulighet for fysisk aktivitet. Videre er området også brukt til fiske (Laksvatn) og også dette er noe som gir området merverdi som nærturområde, jmf. «Handlingsplan for friluftsliv», kapittel 5 om høsting av naturressurser. Slik høsting bør tilrettelegges for som en videreføring av kulturarv, verdsettelse av natur og egenverdi som rekreasjon.

[Gjømmerdalsbreen og nordover](#)

Dette området er også kartlagt av Ishavskysten friluftsråd og er et område som faller inn under å være et «større registrert friluftsområde» klasse C (verdi) og er vist til i tidligere høringsuttalelse. De lavere delene av området brukes av lokale til jakt, fiske, bær og soppstaking og har følgelig en merverdi i et folkehelseperspektiv jmf handlingsplanen for friluftsliv, kapittel 5. De øvre delene av området er mer utilgjengelige og naturopplevelsene for de som legger turen dit, desto større. Handlingsplanen for friluftsliv (s. 3) viser til at arealer for friluftsliv også må inneholde områder for de som har behov for også større utfordringer på tur- at området er bynært og tilgjengelig er et viktig moment.

Tilstedeværelsen av samiske kulturminner og folkehelseperspektivet

FNF Troms kjenner til at Naturvernforbundet Troms har sendt inn klage på gjeldende vedtak med begrunnelse i tilstedeværelse av ulike samiske kulturminner, dette fremkommer også i søknaden og Sametinget skal gjøre en befaring før de gir en uttalelse. FNF Troms støtter Naturvernforbundet Troms i at tilstedeværelse av samiske kulturminner må vektlegges som et grunnlag for å trekke tilbake tillatelse om konsesjon til Turrelva kraftverk. I denne forbindelse ønsker FNF Troms også å vise til behovet for å vurdere samiske kulturminner landskapene disse er en del av også i lys av et folkehelseperspektiv.

«Handlingsplanen for friluftsliv» s, 27-27 fremholder verdien av kulturminner som en opplevelsesverdi for friluftsliv. For samiske kulturminner har dette en ekstra dimensjon i nord.

Dette er også en faktor som tilsier at området også kan ha verdi for reiseliv- selv om dette ikke etablert per nå så er reiseliv en nasjonal satsning. Områder med merverdi har potensiale som reiselivsmål og bør komme i betraktning, også for området sør der friluftslivsaktivitet er omfattende.

Samlet belastning og habitat for fuglelivet, spesielt fossekallen.

Fossekallen

Fossekallens habitater er særlig utsatt ved vannkraftsutbygginger- i begrunnelse for vedtaket sier NVE at minstevannføring, hekkedasser og område ovenfor uttak som ikke blir påvirket er tilstrekkelig for å hindre uønskede virkninger for denne arten. FNF Troms ønsker å vise til at fossekallen i nord ikke er like utbredt som i sør og derfor kan være mer utsatt for habitatforringelse og bestandsnedgang grunnet dette se kart: <http://www.birdlife.no/fuglekunnskap/fugleatlas/pdf/fossekall.pdf> . Klimaendringer og en betydelig utbygging av småkraftverk de senere år kan også medvirke til at marginene for bestanden er redusert og bør vurderes. Manglende vegetasjon langs elva og løsmasser i elva (eksempelvis fra sprengningsarbeider) er andre faktorer en rapport fra Ornitologisk forening (2007) beskriver som negative for fossekallens habitat og som ikke synes vurdert i NVEs behandling (http://www.birdlife.no/prosjekter/rapporter/2007_03_NOF.pdf s, 25.)

Den samlede belastning på det biologiske mangfoldet i området er i stor grad basert på utredninger fra 2010 og naturmangfoldloven § 8 krever ikke at ny kunnskap skal innhentes. Samtidig er det ønskelig at utredningene fra 2010 må sees i lys av klimaendringer og den farten disse har i arktiske områder. FNF Troms mener derfor at en slik vurdering av kunnskapsgrunnlagets relevans i den forbindelse bør fremkomme.

Avsluttende bemerkninger

FNF Troms mener at hensynet til biologisk mangfold, herunder fuglehabitater, kulturminner, hensyn til landskapsverdier og ikke minst, friluftinteressene, både for reiseliv og folkehelse veier tyngre enn den fordelene samfunnet får av et – relativt til den utbyggingen som allerede er gjennomført, lite bidrag. Det synes heller ikke tilstrekkelig vurdert i begrunnelsen hva som er den samlede belastning som følge av at flere småkraftverk faktisk er bygget når det gjelder naturtypen fosse-eng. Det er også et økende fokus internasjonalt og nasjonalt på at satsning på fornybar og klimavennlig energi må veies opp mot de kostnader dette har for naturverdier, se eksempelvis: (<https://www.sabima.no/naturen-kan-redde-oss/> og <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2018-09-14-time-for-a-paris-agreement-for-nature.html>). FNF Troms mener derfor at de fordeler 10,8 GWh produksjon av fornybar energi, i dette tilfellet ikke er tungtveiende nok for de inngrep Turrelva kraftverk innebærer, og som fremkommer i høringsrunden, med alvorlige konsekvenser for natur og friluftsliv i området. FNF Troms påklager med dette vedtaket om konsesjon i medhold av vannressursloven § 8 for bygging av Turrelva kraftverk.

FNF Troms ønsker OED lykke til i videre saksgang og har tillit til at natur- og friluftinteressene blir ivaretatt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Christine Myrseth
Fylkeskoordinator
FNF Troms

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune
Tromsø kommune
NVE